

Respons

Guinea: Forhold for den etniske gruppen fulani (peul)

Problemstilling:

- Etnisk sammensetning av befolkningen i Guinea
- Etnisk spenning og vold i forbindelse med presidentvalget i 2010
- Spenning mellom etniske grupper
- Er fulaniene diskriminert i Guinea?
- Politisk vold mot fulaniene

Etnisk sammensetning av befolkningen i Guinea

Guinea består av fire etniske hovedgrupper, som tilsvarer fire distinkte geografiske og kulturelle områder. Den etniske gruppen sosso har sin opprinnelse i kystområdet rundt hovedstaden Conakry (Guinée Maritime). Gruppen fulani har sin opprinnelse i Sentral-Guinea (Moyenne Guinée), mens gruppen malinké har sin opprinnelse i øvre Guinea (Haute Guinée). Skogområdet i sørøst (Guinée forestière) er sammensatt av flere mindre etniske grupper, som for eksempel guerzé og kissi (se kart bakerst i denne responsen). Hovedstaden Conakry er en etnisk sammensatt storby, men likevel har mange bydeler en distinkt etnisk profil.

Etnisk spenning og vold i forbindelse med presidentvalget i 2010

Den etniske gruppen fulani (peul)¹ er den største etniske gruppen i Guinea (40 %), deretter følger malinké (30 %) og sosso (20 %). Gruppen er dominerende i området Moyenne Guinée, med Labé som viktigste by, samt i flere bydeler i Conakry. Til tross for at fulaniene er den

¹ Gruppen omtaler seg selv som *pullo* (entall), *fulbe* (flertall). Den vanligste engelske termen er *fulani*, eller *fula*, mens på fransk brukes vanligvis termen *peul*. Denne etniske gruppen er en av de største i Vest-Afrika, og er bosatt i et område som strekker seg fra Senegal i vest til Sudan i øst. Gruppens omfang kan anslås til rundt 20 millioner fordelt på flere land, men gruppen er ikke i majoritet i noen nasjonalstat. Gruppens språk, pulaar i vest og fulfulde i øst, er et av de mest utbredte språkene i Vest-Afrika. Begrepet *pulaaku* ("fulanitet", det å være fulani) betegner en væremåte, eller et sett av leveregler, som gjelder for alle som tilhører gruppen, uansett hvor på kontinentet de befinner seg. Området Fouta Djallon i Sentral-Guinea regnes som et av fulanienes kjerneområder, sammen med Macina i Mali, Fouta Toro i Senegal og Adamawa i Nord-Nigeria.

Respons Guinea: Forhold for den etniske gruppen fulani (peul)

største etniske gruppen i Guinea, har de aldri hatt presidentembetet i landet. Dette, sammenholdt med en del andre faktorer, gjør at mange med fulani-opprinnelse føler seg marginalisert i Guinea.

Guineansk politikk er nærmest utelukkende organisert langs etniske linjer. Mens de etniske gruppene malinké og sosso i stor grad stemmer på partiet til sittende president Alpha Condé (Rassemblement du peuple guinéen, RPG), støtter fulaniene i overveiende grad partiet Union des forces démocratiques de Guinée, UFDG, ledet av Cellou Dalein Diallo. Etnisitet har alltid blitt brukt politisk i Guinea, og den politisk-etniske spenningen toppet seg i forbindelse med Guineas første frie og demokratiske presidentvalg i november 2010. I første valgomgang 27. juni kom Diallo på førsteplass og Condé på andreplass, og de to kandidatene gikk dermed videre til andre og avgjørende valgomgang. Etter hvert som annen valgrunde nærmet seg, økte spenningen mellom de to etniske gruppene malinké og peul, og det kom til flere sammenstøt mellom disse to gruppene i valgkampens hete. Etter annen valgrunde i november, utnevnte begge kandidater seg selv som vinnere før det formelle resultatet var kjent. En uke etterpå offentliggjorde den uavhengige valgkommisjonen det offisielle valgresultatet: 52,52 % av stemmene til Condé, 47,48 % av stemmene til Diallo. Umiddelbart etter offentliggjøringen av valgresultatet kom det til sammenstøt mellom Condés tilhengere (malinké, soussou og folkegrupper fra skogbeltet) og tilhengerne til Diallo (fulani). Sammenstøtene fant i hovedsak sted i Moyenne Guinée og i fulani-dominerte bydeler i Conakry, til tross for at Diallo appellerte til sine velgere om å forholde seg rolige og ikke ty til vold. Lederen for overgangsregjeringen, Sékouba Konaté, innførte unntakstilstand frem til høyesterett offentliggjorde de endelige valgresultatene, og det ble innført portforbud i området rundt Labé (regionhovedstaden i det fulani-dominerte Moyenne Guinée). Til sammen regner man med at syv personer mistet livet i hendelsene fra 15. til 17. november 2010. Det ble rapportert om 220 skadde og tre (og muligens flere) tilfeller av seksualisert vold mot kvinner. Dersom man regner hele valgkampperioden under ett, regner man med totalt 17 døde, rundt 1000 skadde (av ulik alvorlighetsgrad) og et ukjent antall tilfeller av seksualisert vold mot kvinner i perioden fra juni til november 2010 (IRIN News 2010).

Tapet i presidentvalget i 2010 ble et sjokk for mange fulanier, og mange fikk en forsterket følelse av at resten av landet var mot dem, noe som bare forsterket det indre samholdet i gruppen (Carayol 2013). Det at fulaniene ikke er i majoritet i noe land, oppleves som en felles skjebne for fulaniene over hele Vest-Afrika. (Valgseieren til fulanien Macky Sall i presidentvalget i Senegal i 2012, opplevdes derfor som en seier for alle fulanier i Vest-Afrika, som har en sterk gruppefølelse på tvers av nasjonalstater.)

Etter presidentvalget i 2010 har situasjonen normalisert seg, til tross for regelmessige trefninger mellom opposisjonen og sikkerhetsstyrker i forbindelse med demonstrasjoner (se avsnitt om politisk vold mot fulaniene). Imidlertid er forholdet mellom sittende myndigheter og opposisjonen (les: UFDG) fortsatt preget av mistillit og spenning. Det dårlige forholdet blokkerer den politiske prosessen i Guinea, og særlig fremdriften i organiseringen av parlamentsvalget, som har blitt utsatt utallige ganger. Etter to år med uenighet om juridiske og tekniske sider ved valgforberedelsene, trakk opposisjonen seg ut av samarbeidet i slutten av februar 2013 (International Crisis Group 2013b). Den stadig mer tilspissede politiske uenigheten bidrar til å sementere de etniske spenningene, og mange observatører frykter en oppblussing av voldsbruk i forbindelse med det kommende parlamentsvalget, som etter planen skal finne sted 12. mai 2013 (International Crisis Group 2013a).

Respons **Guinea: Forhold for den etniske gruppen fulani (peul)**

Spenning mellom etniske grupper

Etnisitet har alltid vært brukt til politisk formål i Guinea, uavhengig av hvilken etnisk gruppe som har hatt presidentembetet i landet:

Historien om etnisitet i guineansk politikk er i seg selv et strids spørsmål. I alle etniske grupper finner man personer som kan berette om hvordan egen gruppe er gjort til offer, og som leter etter (og finner) tegn på dette i landets historie. Den gamle ideen om at Guinea er organisert i fire etno-geografiske blokker, er i ferd med å befestes så sterkt i befolkningen at den brukes som en universalnøkkel til å forstå alle politiske hendelser (International Crisis Group 2011, s. 4-5, Landinfos oversettelse).

Til tross for at etnisitet alltid har vært en viktig faktor i guineansk politikk, og at spenninger mellom folkegrupper jevnlig har resultert i trefninger mellom grupper på lokalplan (særlig i det fleretniske skogområdet), har de ulike etniske gruppene likevel forholdt seg greit til hverandre i dagliglivet. Etnisk blandede ekteskap er ikke uvanlig, og alle guineanere har venne-, arbeids- og familierelasjoner til andre etniske grupper:

Many Guineans have more than one wife, each of a different ethnicity. It's not unusual to find a Guinean with a Peulh mother, a Malinke wife and a Soussou or Forestier father... things are mixed here (IRIN News 2011).

Selv om den etniske identifiseringen er svært sterk i Guinea, har det vært et godt forhold mellom etniske grupper [...], både i de enkelte nabolagene og innad i familier [...]. De ulike etniske gruppene finner sammen i forbindelse med seremonier som bryllup, dåp og begravelser. Det er ikke uvanlig å finne familier hvor ulike etniske grupper er representert. Sterke familieallianser er også ansett som et tegn på en innflytelsesrik familie (CGRA, OFPRA & ODM 2012, Landinfos oversettelse).

Samtidig frykter mange at de politisk motiverte etniske spenningene etter hvert har fått fotfeste i befolkningen, i den daglige interaksjonen mellom ulike befolkningsgrupper som tidligere forholdt seg til hverandre på en relativt uproblematisk måte. Som det fremkommer av sitatene under, er den etniske identifiseringen sterk i alle grupper i dagens Guinea:

Some worry that politically driven ethnic division has seeped into communities, creating tension where previously there had been inclusion and tolerance. For instance, in the city of Conakry, most marriages and baptisms have traditionally been inclusive events to which all ethnic groups were invited. [Corinne] Dufka [head of Human Rights Watch West Africa] told IRIN that she has heard of more ceremonies being limited to one group or another. In the marketplace, a few Peulhs, who are angry with what they see as the government's effort to undermine them economically and politically, have started to set different prices for Peulhs and for others, say traders. A malinke woman at Concasseur market [...] said she was charged 18,000 GF (US\$ 2.67) for a bottle of milk, while the Peulh woman just before her has been charged 15.000 (\$ 2.21). But, she said, the practice was far worse during the election period in 2010 (IRIN 2011).

While the law prohibits racial or ethnic discrimination, ethnic identification was strong. Mutual suspicion, both inside and outside the government, affected relations across ethnic lines. Widespread societal ethnic discrimination by members of all major ethnic groups was evident in private-sector hiring patterns, in the ethnic segregation of urban neighbourhoods, and in the relatively low levels of interethnic

Respons Guinea: Forhold for den etniske gruppen fulani (peul)

marriage. Political campaigns capitalized on ethnic divisions, and divisive ethnic rhetoric spurred civilian clashes in Conakry that resulted in the deaths of at least two persons during the year. The government and the National Transitional Council implemented several sensitization programs throughout the year to highlight the importance of peace and unity among ethnic groups. It also held conferences and purchased radio and television programming to combat ethnic tensions and to encourage political leaders to avoid using divisive ethnic rhetoric (U.S. Department of State 2012).

Er fulaniene diskriminert i Guinea?

Det er ulike syn på hvordan man skal forstå de etniske spenningene i Guinea. Mange fulanier mener at president Condé kom til makten ved valgjuks på deres bekostning, at ordensmakten systematisk går etter fulanier under demonstrasjoner, og at president Condé favoriserer sin egen etniske gruppe ved ansettelse i stillinger i statsapparatet og innen sikkerhetsstyrkene. Dette synet formidlet blant annet en høytstående tillitsvalgt i partiet UFDG til Landinfo under informasjonsinnhentingsreisen til landet i 2011 (møte i Conakry, mars 2011).

Andre vil være uenig i denne tolkningen og hevde at mange fulanier fremhever seg selv som ofre, at de selv viser vilje til voldsbruk under demonstrasjoner og at de derfor må forvente reaksjoner fra myndighetene. Dette synet ble for eksempel formidlet av en ledende politiker i partiet PEDN, selv fulani, men altså ikke UFDG-tilhenger (møte i Conakry, mars 2011). Som eksempel på ulik virkelighetsforståelse mellom fulanier og myndighetene, viste hun til de ulike reaksjonene på de økonomiske tiltakene som president Condé har iverksatt i sin presidentperiode. Til tross for at de opprinnelig var nomader, er fulaniene i dag handelsfolk med betydelig økonomisk makt i Guinea, og de dominerer sektorer som for eksempel risimport og valutahandel. Når myndighetene gjennomfører økonomiske tiltak, for eksempel pristak på basisvarer eller begrensninger på valutahandel, blir dette av mange fulanier tolket som et direkte angrep på dem fra myndighetenes side. Andre igjen vil anse slike tiltak for å være nødvendige for å hindre spekulative priser i en turbulent økonomisk situasjon.

Mange fulanier mener at sittende myndigheter favoriserer egen etnisk gruppe (malinké) gjennom å gi viktige stillinger i statsapparatet og i sikkerhetsstyrkene til denne gruppen på bekostning av fulanier. I en artikkel med den talende tittelen "Alpha Condés malinké-regime", vises det for eksempel til at 53 % av ministrene er malinké, mens kun 13 % er fulani (web-guinée u.å.). Opposisjonen mener at det foregår en "malinkéfisering" av statsapparatet også på funksjonærnivå (CGRA, OFPRA & ODM 2012), og at vanlige innbyggere behandles ulikt på bakgrunn av etnisk opprinnelse². Det finnes for øvrig historiske årsaker til at malinkéene er

² Det sirkulerer mange vandrehistorier i Guinea rundt dette temaet. International Crisis Group (2013a) gjenforteller følgende historie som et eksempel forskjellsbehandling basert på etnisk opprinnelse: Konene til en rik handelsmann med fulani-bakgrunn importerer hver sin container med varer. Containeren til kona med malinké-bakgrunn kommer raskt gjennom tollene i havna i Conakry på grunn av eierens malinké-klingende navn, mens fortollingen av containeren til kona med fulani-bakgrunn tar lenger tid og er dyrere. Uavhengig av sannhetsgehalten i denne historien, mener Crisis Group at den forteller mye om hvordan fulaniene oppfatter seg selv som urettferdig behandlet av myndighetene. Crisis Group antyder også at visse statsansatte med malinké-bakgrunn, i kraft av å være politiske "vinnere", mener seg berettiget til å favorisere egen etnisk gruppe på bekostning av fulaniene, som er politiske "tapere", uten at det nødvendigvis eksisterer noen organisert plan bak dette fra myndighetenes side.

Respons Guinea: Forhold for den etniske gruppen fulani (peul)

sterkt representert i statsadministrasjonen, mens fulaniene driver med handel. Da president Sékou Touré (1958-1984) forbød all privat handelsvirksomhet på 1970-tallet, søkte mange malinkéer seg til statsadministrasjonen, mens svært mange fulanier dro utenlands, til nabolandene og til Europa og USA. Da det statlige handelsmonopolet ble oppløst på 1980-tallet under Lansana Conté (1984-2008), var fulaniene den eneste gruppen som hadde kapital til å etablere handelsvirksomhet, og i tillegg kunne de nyte godt av internasjonale handelsnettverk etablert under migrasjon (Carayol 2013).

Et annet område hvor meningene er delte, er spørsmål angående bruk av etnisk ladet retorikk. Mange fulanier mener at president Condé driver en anti-fulani-retorikk, og at dette bidrar til marginaliseringen av gruppen. Andre igjen viser til at deler av den UFDG-vennlige pressen med base i utlandet (særlig USA) bruker urimelig sterke ord som ”kommende borgerkrig” og ”planlagt folkemord” på fulaniene i Guinea, og sammenligner seg selv med jødene og tutsiene (Carayol 2013). Slike overdrevne og tildels hatefulle ytringer bidrar til å hisse opp stemningen i landet, og er svært farlige, ifølge analytiker Vincent Foucher i International Crisis Group (som sitert i IRIN News 2011).

Som det fremgår av eksemplene over, har mange fulanier en oppfatning om at de er ekskludert fra den politiske prosessen, at sittende myndigheter er mot dem og at de innfører ulike tiltak, herunder økonomiske, for å ramme dem direkte. En slik subjektiv følelse av marginalisering reflekterer ikke nødvendigvis oppfatningen som andre folkegrupper i Guinea har av situasjonen.

Politisk vold mot fulaniene

Sikkerhetsstyrkene i Guinea har en lang historie med å svare med vold under politiske demonstrasjoner. Siden fulaniene gjennom partiet UFDG utgjør den største opposisjonskraften i Guinea, har slik vold ofte rammet dem.

Den mest alvorlige hendelsen i senere tid er massakren den 28. september 2009 i Conakry, hvor 150 personer, fra alle landets etniske hovedgrupper, ble drept av sikkerhetsstyrkene under en politisk demonstrasjon mot juntaen til Moussa Dadis Camara, som hadde kommet til makten ved et kupp i desember året før. I etterkant av massakren foretok sikkerhetsstyrkene masseanholdelser, særlig i bydeler hvor opposisjonen sto sterkt. Human Rights Watch (2009) konkluderer med at sikkerhetsstyrkene ikke var etnisk nøytrale i forbindelse med disse hendelsene.

Human Rights Watch (2010) har også kommet til at sikkerhetsstyrkene ikke var etnisk nøytrale da de grep inn under trefningene i forbindelse med presidentvalget i 2010. De påpeker samtidig at mange fulanier selv gikk til angrep på andre etniske grupper og ødela privat og offentlig eiendom.

Sikkerhetsstyrkene har også grepet inn mot både lovlige og ulovlige demonstrasjoner organisert av opposisjonen den siste tiden, hvorav den mest alvorlige var demonstrasjonen den 27. februar 2013. Ni personer, hvorav en polititjenestemann, ble drept under trefningene mellom demonstranter og ordensmakten, og rundt 240 personer ble skadd. Det ble registrert omfattende materielle ødeleggelse, og et titalls personer ble anholdt under demonstrasjonen og under protestene i dagene som fulgte (BBC 2013).

Guineanske myndigheter har også foretatt anholdelser i forbindelse med sikkerhetsrelaterte hendelser, som for eksempel markeringen for UFDG-leder Diallos tilbakekomst til Guinea

Respons Guinea: Forhold for den etniske gruppen fulani (peul)

etter et lengre utenlandsopphold i april 2011 på flyplassen i Conakry, og i forbindelse med angrepet på president Condés residens i juli 2011.

På bakgrunn av hendelser av denne typen, mener fulaniene at myndighetene, særlig sikkerhetsstyrkene, ikke er etnisk nøytrale, og at de som etnisk gruppe er spesielt utsatt for reaksjoner når de gir uttrykk for sin politiske overbevisning. Siden fulaniene utgjør størstedelen av opposisjonen i Guinea, er det imidlertid vanskelig å skille mellom hva som er reaksjoner fra myndighetene mot politisk opposisjon og hva som er reaksjoner mot fulaniene som etnisk gruppe.

Kilde: UN 2004.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke-offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, og kildegrunnlaget vil ikke nødvendigvis være like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor

Respons Guinea: Forhold for den etniske gruppen fulani (peul)

begrensede tidsrammer og vil i liten grad inneholde bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- BBC (2013, 10. mars). Guinée : L'opposition face à la justice. *BBC*. Tilgjengelig fra http://www.bbc.co.uk/afrique/region/2013/03/130310_guinee_opposition_justice.shtml [lastet ned 11. mars 2013]
- Carayol, R. (2013, 3. mars). Planète peule. *Jeune Afrique*, s. 26-36.
- CGRA, OFPRA & ODM, dvs. Commissariat général aux réfugiés et aux apatirides, Office Français de protection des réfugiés et apatrides & Office fédéral des migrations (2012, mars). *Rapport de mission en République de Guinée*. Brussel/Paris/Bern: CGRA, OFPRA & ODM. Tilgjengelig via UNHCR Refworld <http://www.unhcr.org/refworld/country,,,GIN,,500d252b2,0.html> [lastet ned 4. mars 2013]
- Human Rights Watch (2009, 17. desember). *Bloody Monday. The September 28 Massacre and Rape by Security Forces in Guinea*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/guinea1209web_0.pdf [lastet ned 7. mars 2013]
- Human Rights Watch (2010, 29. november). *Guinea: Witnesses Describe Security Force Excess*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/en/news/2010/11/29/guinea-witnesses-describe-security-force-excesses> [lastet ned 7. mars 2013]
- International Crisis Group (2011, 23. september). *Guinée: Mettre la transition sur les rails*. Dakar/Brussel: International Crisis Group. Tilgjengelig fra <http://www.crisisgroup.org/fr/regions/afrique/afrique-de-louest/guinee/178-guinea-putting-the-transition-back-on-track.aspx> [lastet ned 7. mars 2013]
- International Crisis Group (2013a, 18. februar). *Guinée: Sortir du boubier électoral*. Brussel: International Crisis Group Tilgjengelig fra <http://www.crisisgroup.org/fr/regions/afrique/afrique-de-louest/guinee/199-guinea-a-way-out-of-the-election-quagmire.aspx> [lastet ned 1. mars 2013]
- International Crisis Group (2013b, 27. februar). *Salvaging Guinea's Elections?* Dakar/Brussel: International Crisis Group. Tilgjengelig fra <http://www.crisisgroup.org/en/publication-type/alerts/2013/guinea-salvaging-guinea-s-elections.aspx> [lastet ned 7. mars 2013]
- IRIN News (2010, 1. november). Guinea: Reining en ethnic violence. *IRIN News*. Tilgjengelig fra <http://www.irinnews.org/Report/90940/GUINEA-Reining-in-ethnic-violence> [lastet ned 11. mars 2013]
- IRIN News (2011, 6. desember). Guinea: Avoiding ethnically-driven elections. *IRIN News*. Tilgjengelig fra <http://www.irinnews.org/Report/94405/GUINEA-Avoiding-ethnically-driven-elections> [lastet ned 1. mars 2013]
- U. S. Department of State (2012, mars). *Country Reports on Human Rights Practices, Guinea 2011*. Washington D.C.: U. S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/documents/organization/186415.pdf> [lastet ned 11. mars 2013]
- UN (2004, juni). *Guinea*. Genève: UN. Tilgjengelig fra <http://www.un.org/Depts/Cartographic/map/profile/guinea.pdf> [lastet ned 11. mars 2013]
- WebGuinée (u. å.). Régime maninka d'Alpha Condé. WebGuinée. *WebGuinée*. Tilgjengelig fra <http://www.webguinee.net/etat/postcolonial/alpha-conde/gouvernement/gouvernement-janv-04-2011.html> [lastet ned 5. mars 2013]

Respons Guinea: Forhold for den etniske gruppen fulani (peul)

Muntlige kilder

- Parti de l'espoir pour le développement national, PEDN. Møte i Conakry 22. mars 2011.
- Union des forces démocratiques de Guinée, UFDG. Møte i Conakry 24. mars 2011.

© Landinfo 2013

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.